

Sygn. akt VII U 1214/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 maja 2023 roku

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący: sędzia Agnieszka Stachurska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 31 maja 2023 roku w Warszawie
sprawy K. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o wypłatę dodatku pielęgnacyjnego

na skutek odwołania K. J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 19 września 2022 roku, znak: (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że od dnia 1 czerwca 2022 roku podejmuje wypłatę przysługującego K. J. dodatku pielęgnacyjnego.

UZASADNIENIE

K. J. w dniu 24 października 2022r. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z dnia 19 września 2022r., znak: (...), w części zawieszającej wypłatę dodatku pielęgnacyjnego, i wniosła o jej zmianę. Uzasadniając swe stanowisko, wskazała, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych został zobowiązany do wypłaty dodatku pielęgnacyjnego na mocy wyroków Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie o sygn. akt VII U 708/20 oraz Sądu Apelacyjnego w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie o sygn. akt III AUa 886/21. Nie respektuje jednak prawomocnych orzeczeń.

Ponadto ubezpieczona zacytowała treść art. 75 ust. 1 oraz art. 104 ust. 7 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 27 kwietnia 2011r. sygn. akt III AUa 666/10, w którym wskazano, że zawieszenie prawa do renty nie powoduje zawieszania prawa do dodatku pielęgnacyjnego (odwołanie z dnia 14 października 2022r., k. 3-4 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniósł o oddalenie odwołania oraz o zasądzenie od ubezpieczonej na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych. W uzasadnieniu swojego stanowiska wskazał na treść przepisów art. 75 ust. 1 i art. 104 ust. 7 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, podkreślając, że z uwagi na okoliczność, że ubezpieczona ma zawieszony prawo do emerytury, to zaskarżoną decyzją została zawieszona ubezpieczonej wypłata dodatku pielęgnacyjnego (odpowiedź na odwołanie z dnia 22 listopada 2022r., k. 9 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

K. J., ur. (...), od 1 stycznia 2008r. pobierała rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy, zaś od 1 grudnia 2011r. jest uprawniona do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Jednocześnie w okresie pobierania ww. świadczeń, pozostawała w zatrudnieniu, świadcząc pracę na rzecz różnych podmiotów. W ostatnim czasie, od dnia 1 kwietnia 2020r. jest zatrudniona w Ośrodku Pomocy Społecznej Dzielnicy (...) (...) W. na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony. Z powyższego tytułu w 2021r. uzyskała przychód w łącznej wysokości 91.491,27 zł (decyzja ZUS z dnia 18 marca 2008r., k. 50-53 akt organu rentowego; decyzja ZUS z dnia 10 stycznia 2010r., k. 73-75 akt organu rentowego; decyzja ZUS z dnia 18 maja 2011r., k. 104-105 akt organu rentowego; decyzja ZUS z dnia 24 stycznia 2012r., k. 117 akt organu rentowego; zaświadczenie z dnia 4 lutego 2022r., k. 477 akt organu rentowego).

Decyzją z dnia 13 maja 2020r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. przyznał ubezpieczonej prawo do dodatku pielęgnacyjnego na okres od 1 stycznia 2020r. do 28 marca 2022r. Jednocześnie zawiesił jego wypłatę z powodu osiągania przez K. J. przychodu w kwocie przekraczającej 130 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia (decyzja ZUS z dnia 13 maja 2020r., k. 348 akt organu rentowego). Na skutek odwołania ubezpieczonej od powyższej decyzji, wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2021r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że wznowił wypłatę dodatku pielęgnacyjnego od dnia przyznania prawa do tego świadczenia (wyrok z dnia 23 kwietnia 2021r., k. 428 akt organu rentowego). Następnie, wyrokiem z dnia 26 października 2021r. Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację organu rentowego od powyższego orzeczenia (wyrok z dnia 26 października 2021r., k. 439 akt organu rentowego).

W dniu 3 lutego 2022r. ubezpieczona złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych kolejny wniosek o świadczenie uzupełniające dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (wniosek o świadczenie uzupełniające dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji z dnia 3 lutego 2022r., k. 11 akt organu rentowego). Lekarz Orzecznik ZUS w dniu 5 sierpnia 2022r. wydał orzeczenie, w którym ustalił, że ubezpieczona jest niezdolna do pracy i niezdolna do samodzielnej egzystencji do 31 sierpnia 2024r. W oparciu o powyższe, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją z dnia 19 września 2022r. znak: (...) przyznał ubezpieczonej świadczenie uzupełniające w kwocie 391,01 zł miesięcznie na okres od 1 czerwca 2022 roku do 31 sierpnia 2024 roku (orzeczenie lekarza orzecznika ZUS z dnia 5 sierpnia 2022r., k. 13 akt organu rentowego; decyzja ZUS z dnia 19 września 2022r., k. 18 akt organu rentowego).

W dniu 3 lutego 2022r. K. J. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych również wnioski o ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy oraz wnioski o dodatek pielęgnacyjny (wniosek o ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy z dnia 3 lutego 2022r., k. 481 akta organu rentowego, wniosek o dodatek pielęgnacyjny z dnia 3 lutego 2022r., k. 482 akta organu rentowego). Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją z dnia 19 września 2022r., znak: (...), ustalił począwszy od 1 czerwca 2022r. prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy oraz do dodatku pielęgnacyjnego. Jednocześnie wskazał, że renta z tytułu niezdolności do pracy oraz dodatek pielęgnacyjny podlegają zawieszeniu z powodu osiągania przychodu powyżej 130 % przeciętnego wynagrodzenia (decyzja ZUS z dnia 19 września 2022r., k. 527 akt organu rentowego).

Powyższy stan faktyczny, który nie był sporny, został ustalony na podstawie wymienionych dokumentów, które nie były kwestionowane przez strony i wobec braku okoliczności wskazujących na ich nieautentyczność bądź niezgodność ze stanem rzeczywistym, zostały one ocenione jako wiarygodne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Rozpoznanie sprawy w analizowanym przypadku nastąpiło na posiedzeniu niejawnym. Taką możliwość daje art. 148¹ § 1 k.p.c. (Dz. U. z 2021r., poz. 11), który przewiduje, że sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, Sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych – że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. W przedmiotowej sprawie żadna ze stron nie wniosowała o przeprowadzenie rozprawy, jak również o przesłuchanie świadków i stron. Wobec tego Sąd, mając na uwadze ww. okoliczność, jak również brak potrzeby przeprowadzenia przez Sąd z urzędu dowodów wymagających wyznaczenia rozprawy, ocenił, że jej

przeprowadzenie nie jest konieczne, co w konsekwencji pozwoliło na rozpoznanie sprawy i wydanie rozstrzygnięcia na posiedzeniu niejawnym. O takim sposobie załatwienia sprawy Sąd wcześniej uprzedził strony, powołując się dodatkowo na art. 15 zzs¹ ustawy z dnia 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020r., poz. 1842) i udzielając stronom tygodniowego terminu na złożenie pism procesowych prezentujących ich stanowiska w sprawie (k. 38 a.s.).

Przechodząc do rozważań dotyczących zasadności odwołania, w pierwszej kolejności należy wskazać, że w rozpatrywanej sprawie kwestią sporną było to, czy organ rentowy zasadnie zawiesił wypłatę przyznanego ubezpieczonej dodatku pielęgnacyjnego w sytuacji, gdy zawieszeniu podlegała także renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy z uwagi na przekroczenie przewidzianego w ustawie emerytalnej przychodu rocznego.

Analizując wskazane zagadnienie, trzeba zwrócić uwagę na przepisy Rozdziału 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. 2022r. poz. 504, dalej jako ustawa emerytalna), zatytułowanego „Zawieszanie lub zmniejszanie świadczeń”. Z art. 103 ust. 1 wynika, że prawo do emerytur i rent ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu. Z kolei art. 104 ust. 7 ww. ustawy przewiduje, że prawo do emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy oraz renty rodzinnej, do której uprawniona jest jedna osoba, ulega zawieszeniu w razie osiągnięcia przychodu w kwocie wyższej niż 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Zacytowane przepisy bez wątpliwości odnoszą się do konkretnej kategorii świadczeń. Sformułowanie „prawo do emerytur i rent ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu” wskazuje, że ustawodawca w Rozdziale 2 zawarł regulacje dotyczące tych właśnie konkretnych świadczeń. Skoro wśród nich nie ma dodatku pielęgnacyjnego, to błędne jest odczytywanie pojęcia „świadczenie” jako odnoszącego się do tego właśnie dodatku. Ustawodawca wyraźnie zawęził zakres normatywny rozdziału II tylko do emerytur i rent, czemu wprost dał wyraz w treści przepisów tego rozdziału, to więc oznacza, że nie można przyjmować, że uzyskiwanie przychodu w określonej wysokości musi skutkować zawieszeniem tak renty z tytułu niezdolności do pracy, jak i dodatku pielęgnacyjnego. Co prawda dodatek pielęgnacyjny, jak stanowi art. 75 ust. 1 ustawy emerytalnej, przysługuje osobie uprawnionej do emerytury i renty, jeżeli osoba ta została uznana za całkowicie niezdolną do pracy oraz do samodzielnej egzystencji albo ukończyła 75 lat życia, z zastrzeżeniem ust. 4, nie oznacza to jednak, że zasady zawieszania świadczeń, które zostały omówione, stosuje się również do dodatku pielęgnacyjnego. W myśl wskazanego przepisu dodatek pielęgnacyjny może otrzymywać osoba uprawniona do emerytury i renty, która spełnia dodatkowo także i inne warunki. W przepisie mowa jest więc nie tyle o osobie pobierającej te dwa świadczenia, ile o osobie uprawnionej do tych świadczeń. W tym względzie istotny jest art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Ustalenie prawa do świadczenia wymaga jednakże deklaratywnej decyzji organu rentowego indywidualizującej to prawo (art. 83 ust. 1 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), wydawanej na wniosek osoby zainteresowanej (art. 116 ust. 1 ustawy rentowej). Uprawnionym do renty z tytułu niezdolności do pracy w rozumieniu przepisów ubezpieczeniowych jest zatem ten, kto spełnił wymagane ustawą warunki, co zostało potwierdzone decyzją organu rentowego, wydaną na wniosek osoby zainteresowanej. W przedmiotowej sprawie taka sytuacja niewątpliwie ma miejsce, gdyż K. J. od wielu lat jest osobą uprawnioną do renty z tytułu niezdolności do pracy. To, że od 1 czerwca 2022r. świadczenia tego nie pobiera z uwagi na jego zawieszenie, nie przekreśla tego, że wciąż jest osobą uprawnioną do renty, a więc osobą mającą ustalone do niej prawo, którego to prawa instytucja zawieszania nie niweczy. Zawieszenie prawa do tego świadczenia powoduje jedynie jego ograniczenie poprzez brak wypłaty. W takiej sytuacji osoba, której przyznano prawo do renty lub emerytury, którego wypłata została następnie zawieszona, w dalszym ciągu jest osobą uprawnioną do ww. świadczeń w rozumieniu art. 75 ust. 1 ustawy emerytalnej, a w konsekwencji spełnia jedną z podstawowych przesłanek, by uzyskać prawo do dodatku pielęgnacyjnego. W treści ww. przepisu ustawodawca posługuje się pojęciem „osoby uprawnionej” do renty z tytułu niezdolności do pracy, które nie jest tożsame z pojęciem „osoby pobierającej” faktycznie takie świadczenie.

Dla potwierdzenia przedstawionego stanowiska można powołać argumentację zaprezentowaną w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2008r., I UK 405/07. Co prawda został on wydany w innym stanie faktycznym, stwierdzono tam jednak, że zawarte w art. 104 ust. 7 ustawy z 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych sformułowanie o zawieszeniu prawa do emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy oraz renty rodzinnej, do której uprawniona jest jedna osoba, w razie osiągnięcia przychodu w kwocie wyższej niż 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, nie oznacza pozbawienia (nawet przejściowo) uprawnienia do tego świadczenia, a jedynie de facto wstrzymanie jego wypłaty na pewien czas.

Odnosząc się do stanowiska organu rentowego, które jest tożsame ze stanowiskiem Sądu Najwyższego zaprezentowanym w uchwale z dnia 12 października 1999r., sygn. akt III ZP 7/99, wskazać należy, że uchwała ta dotyczyła wykładni art. 21 ust. 1 pkt 2 oraz ust. 2 nieobowiązującej już ustawy z dnia 17 października 1991r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104. poz. 450 ze zm.), która utraciła moc z chwilą wejścia w życie przepisów obecnej ustawy emerytalnej. Zauważyć należy, że w uchwale tej opierano się na gramatycznej wykładni tego przepisu, w szczególności sformułowaniu, że dodatek pielęgnacyjny przysługuje „do emerytury lub renty”, wskazując, że nie jest on samoistnym świadczeniem z zakresu ubezpieczenia (zaopatrzenia) emerytalno-rentowego, bowiem nie przysługuje osobom, które nie mają prawa do emerytury lub renty. Natomiast z art. 75 ust. 1 ustawy rentowej wynika, że dodatek pielęgnacyjny przysługuje osobie „uprawnionej do emerytury lub renty” przy spełnieniu przesłanek wynikających z tego przepisu, a ubezpieczona – mimo zawieszenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy – wciąż taką osobą jest.

Taką argumentację i stanowisko, jak przedstawione, zaprezentował również Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 27 kwietnia 2011r., III AUa 666/10, a także – co istotne – Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 26 października 2021r., wydanym w sprawie K. J., prawomocnie przesądzając w nim – choć w odniesieniu do innego okresu – że ubezpieczona, mimo zawieszenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, zachowuje prawo do pobierania dodatku pielęgnacyjnego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że od dnia 1 czerwca 2022 roku podjął wypłatę przysługującego K. J. dodatku pielęgnacyjnego.

sędzia Agnieszka Stachurska